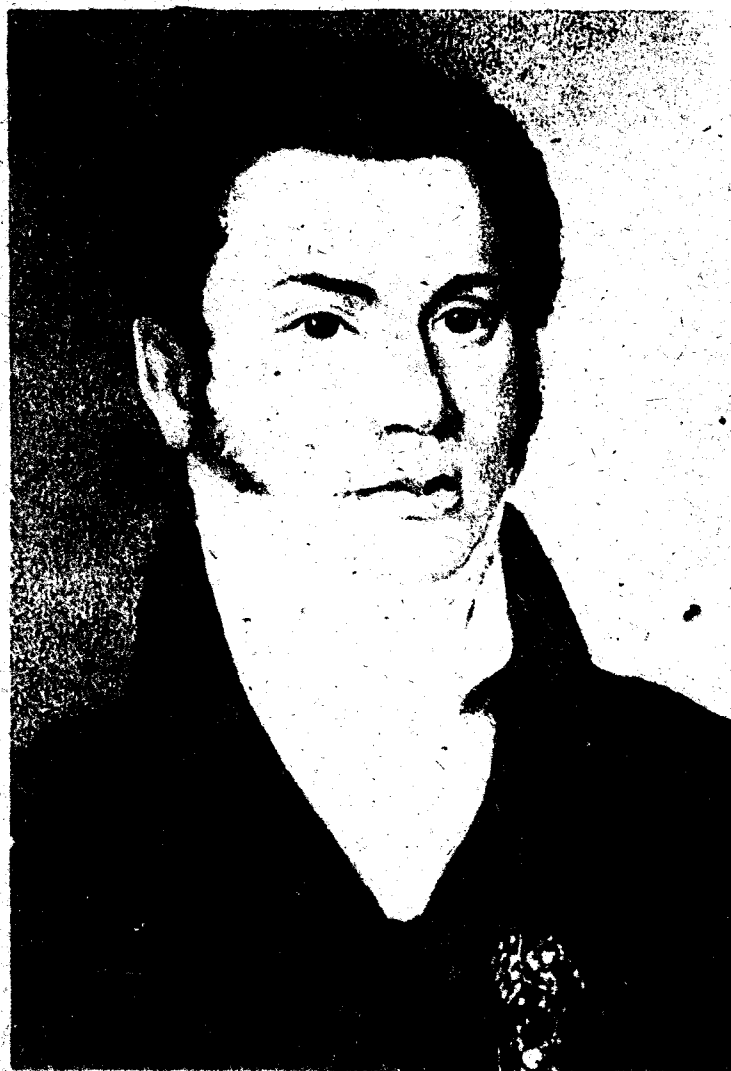

КУР'ЕР

РИВБАСУ

13

лику цінність для історії становлять також документи по історії нашого степового краю, історії запорозького козацтва — у знайдених документах йдеться про події, які відбувалися на Інгулі, Інгульці, Самарі і Дніпрі.

Не нехтував історик і матеріалами, які стосувалися діячів української і польської культур. Так, ним знайдено лист Мелетія Смотрицького — автора «Грамматики» (1619), яка до середини XVIII ст. була єдиним підручником граматики в Україні, Росії та Білорусії. Юрій Мицик знайшов також дуже гарну поему польського поета-українофіла минулого

століття Тимка Падури про підкорювача Сибіру Єрмака. Останнього поет зобразив як запорожця... І, хтозна, чи не безпідставно.

Перебуваючи в Польщі, дніпропетровський історик кілька разів виступав по польському радіо, в тому числі й в українській редакції, мав доповіді на відділенні українистики Варшавського університету, у фундації святого Володимира в Кракові. Побував він також у Тарнові, Зькопаному, на Лемківщині. У Кракові історик вклонився могилам видатних українських вчених Б. Лепкого та С. Смаль-Стоцького, у Варша-

ві — нашого земляка Василя Біднова.

Повернувшись додому, до Дніпропетровська, доктор історичних наук Юрій Мицик починає опрацьовувати виявлені ним безцінні знахідки. Він, до речі, очолює Дніпропетровське відділення Інституту археографії Національної Академії наук України. Отже, з часом усі виявлені ним документи будуть опубліковані.

30 серпня 1994.

ПРИВІТАЙМО ЩИРИМ СЕРЦЕМ

Вались СКРИПКА
м. Кривий Ріг

ПОЕТ Олег Зуєвський, що нині мешкає в Канаді, до читача, а читач до світлиці його поезії, прийшов через браму «Золотих воріт» (Мюнхен, 1947, перша книжка). Далі будуть збірки, як за назвами, орнітологічно засимволізовані — «Під знаком Фенікса» (Мюнхен, 1958), «Голуб серед ательє» (Едмонтон, 1991). І з першого ж кроку фантазія мусить малювати у кого який образ фантастичного міфологічного птаха. У другому випадку, запевняю, навіть перечитавши наскрізь книжку і дуже метикований читач не збагне капризних візій митця і муситиме задовольнитися якимись своїми індивідуальними асоціаціями. Бо звідки йому знати, що, скажімо, відомо мені зі слів самого поета: наштотхнула О. Зуєвського на таку назву однойменна картина художника, коли поет гортав альбом репродукцій-ательє, мольберт, поруч стіл, на якому гіпсова рука, голуб — з гіпсу ж таки, палітра, пензлі. Речі звичні, аксесуари окультуреного світу, пізнаного, взятого з досвіду. Образна система поета таїть багато загадок. Зокрема й щодо назв. Це так, як наче б ви читали наших модерних М. Воробйова та В. Кордунна, тільки що в них все усугубле-

но паки і паки, аж до повного розмивання здорового смислу, чи то глудзу.

Не берусь сам і не закликаю нікого до порівняння з символікою інших, які, врешті, мало що прояснюють. Але веселіше стає, потужніші вітри обвівають душу, коли я стикаюся з такими-от символами на означення поета:

наїлися шпакі снігу —
співать перестали.

(М. Вінграновський).

А до чого доходить і Драч: він уявляє себе жайворонком у сірій кущайці.

Більш десятка років тому мені довелось у Києві слухати хорову капелу ім. О. Кошиця з Канади. Вона ще за часів УНР зі своїм славним керівником виїхала на гастролі по світу та так за рубежем і зосталася. Концерт проходив у приміщенні філармонії: у її відділенні, як і годиться, виступили гості, у її половині наша капела співала під керівництвом Авдієвського. Незабутнє враження! Як злагоджено звучав спів, яке дивовижне голосоведення — українське багатоголосся! Чарували строї виконавців, і чоловічі, і особливо жіночі — вигантувані, лагідно променіли вишиванки, в яких відчувався смак, і міра, і набута роками велика культура. Але й виступ киян потім був вражаючим.

Це було розмаїття, червоне, чор-

не, синє, барв та таке потужнє, густе: воно вливалось у вас так нестримно, власно, що ви почувалися ніби в чаду. Я собі тоді думав: і неже керівник не помічає, що його хористи виломлюються з канонів, з екзерцисів консерваторії, училищ? Враження непогамованої стихії, наче Дніпро, ще не схований греблями, стрясє порогами, наче хористки, забувши про сцену, дали волю голосам десь у степу, на буряковому полі. І я подумав тоді: нам потрібне українське зарубіжжя. Це як ковток свіжого повітря. Від нього ми знову стаємо свободними і гідними людьми. Але й над тим треба подумати, що без матірної землі багато втрачається.

Олег Зуєвський — професор Альбертського університету, а за знанням світової поезії, естетичної думки — сам є цілою академією. Приємно слухати його, коли він розповідає, розмірковує про ту чи іншу поетичну особистість — Еліота, Е. Паунда, В. Соловійова. До всього О. Зуєвський вправний перекладач Маллярме, Рембо та ін.

Тепер над поетом і птахами його поезії як світле, голубе небо Канади, так і високе небо суверенної України.

Сподіваємось в подальшому пан Олег Зуєвський стане гарним другом читачів «Кур'єра Кривбасу».

9.06.1992.

Олег ЗУЄВСЬКИЙ
Едмонтон, Канада

Ти ждав мов злагоди.
Тепер же,
Коли незнане, як бува
Зіходить недруг —
лоно перше

Твоїє пристрасти жива

Скородить підступом
відраза, —
Розбилося в своїй путі,
Ти відмовляєшся, екстазу
Перегорнути кажеш: ті,
Що мав їх, розкоші —

перлини
І тут нескореного дна,
Хоч би й сказав:

однині злине
Невдячним привабом луна,
Лише як сам не зрів,
що ціла
Твоя любов — цвітіння трав

Остання райдуга дозріла,
Де ти негоду дожидав.
1949

ОСІННІ ГОДИНИ

Оббивають маленькі вікна
Чорним смутком своїх
ночей.

Кур'єр Кривбасу 13'94

Кажуть: ждати прийшлося
вік нам,
Щоб схилилось оце плече
Голубої в безсмерті
днини. —

Хай відходить:

тепер для нас.
Вітарі Світлозір відчинить
і незрушним об'явить час.
Він і слава і вся надія
(У незане їй путь проста) —
Там, де зоряний безмір
зріє,
Ми влізнаєм Зорю Христа.

1947

Чи не буде знову
недомови
Там, де в ніч майнула
черга днів?
Бачу, як звелись
питально брови
І цвіте ваш погляд
при вогні,

Що похмурий захід
розгортає
Прапором над полем.

Тут межа
Нашої надії з мертвим
краєм,
Де шляхи незійдені
лежать.

І одну там згадано відряду
Усміхом прудкої черги днів,
Що при палахкотінні
листопаду

В нашім слові
міт їх прояснів.
1948

ДОРОГА

Дорога так живе: тополі,
Як темні згарища, туман
Собою розділили долі,
І кожна свій високий стан
Прибрала росами. —

Бо знову,
Як перші дні —
святковий світ,
Святкові килими і спліт
Барвистих китиць, і розмову
Тепер почне

привітний Пан,
З поранком стрівнувшись,
для нього
Попросить променя ясного
У сонця кожна, гнучи стан.
І ось тоді маля, що в полі
Його уперше провезуть,
Спитає, глянувши на путь:
— Куди це рушили тополі?

1947

БЕЗ ДОСВІДУ

Нечутний рух у цім краю,
Де рівно зводиться
колосья,
Що всю його струнку сім'ю
Минути птаству довелось,
Неначе гриви течію,

А не її нестачу в лося,
Так як дитині, що свою
Створила думку про
лосося,

Без досвіду, як раз-у-раз,
Не знавши помилки образ
Та їх зневаживши каскади,
Ми там, де є любов сама,
Не вимовляєм слова
зради,
Якого в пам'яті нема.

НОСТАЛЬГІЯ

Хоча й незбагнене
це вміння
Заходити в найглибший
брід,
І це розгойдане
склепіння,
Де промінь сонячний
поблід,

Але в саду, в наземній
віллі,
Прочанам де нема занять,
Вони у пальм
на новосіллі
Так, зачудовані, стоять

І прагнуть очі розкривати
Крізь перелону у пісок
І стежити двогорбі шати
І мріяти про холодок,

Аж поки весел перебої
Крізь хвилі зляжуть
до кінця

І привида землі старої
Перейдуть усміхом лица.
* * *

Як гілка в неї коренем
і ноги
Здіймають в небо тіло
неповторне,
Поллються щедро співом
на дороги
Від червона народжені
валторни.

І поле вкрито все її
снагою,
Що ранком стала,
бо проснулись діти:
Дощі їх потім і вітри
напоють,
Як летом зринуть над
великим світом.

Бо гнізд високих
вже тепер не в'яже
Ні плач її, ні радість,
як на весну,
Та над гірським як буде
знову кряжем,
Уся розумна й на ману
облесну.

Тому й гілок збирає міць
незламну
І буде бгати все лиш
ясній цілі:
Нехай ростуть, щоб серпень
плід дозрілий
У вирій ніс їм,
мов догідну манну.
1951

СУТЬ У САМІЙ ДОРОЗІ

ПРОЗА НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ. РОЗДІЛ ВЕДЕ ВАСИЛЬ ГАБОР (м. Львів) ПОДАЧА ПЕРША

Про ЄВГЕНА ПАШКОВСЬКОГО, якому минуло тільки тридцять, пишуть багато, пишуть мудро, стримано й захоплено. Його називають (і небезпідставно) письменником-авангардистом номер один. Євген уже написав три романи — «Свято» (журнал «Дніпро» (1939), «Вовча зоря» (К., «Молодь», 1991), «Бездоння» (журнал «Сучасність», 1992). Кожен з цих творів дає підстави без перебільшення говорити про ФЕНОМЕН Пашковського. Так про Содом й Гомору, безумне пекло нашого життя і пекло в

душах героїв давно у нас ніхто не писав.

Навіть Микола Жулинський визнає, що у прозу Євгена Пашковського важко вчитатися, важко увійти у світ її образів, але так само нелегко і вийти з неї. Я додав би; проза Пашковського не всіх допускає до себе, вона чинить шалений опір ситим, бо вона, ця проза, — лише для спраглих, голодних і гнаних цим пекельним світом, рівно ж як і її творець.

«Людина неспокійного характеру й житейської долі, з цілком художнім

оком, але ще часто невправний при виробленні літературних форм та структурних побудов, він ніби захищається від величезної кількості вражень, які вибирає із живого світу, і ці враження ніби захищаються його писання», — читаємо у передмові Валерія Шевчука до оповідання Євгена Пашковського «Ростов — Одеса», надрукованого у журналі «Київ».

Невтримною навалою образів Євген Пашковський нагадує поганина, який стоїть на березі безлюд-

ного моря й малює на піску чіткими й різкими лініями картину. Та накочується хвиля і змиває її, залишаючи ледь помітні обриси, а Євген уже малює на мокрому піску нову картину, новий образ. Читач перебуває у постійній напрузі, намагаючись запам'ятати усі образи й знайти між ними взаємозв'язок. Здається, Євген може малювати до безконечності, немовби прагнучи в лініях і образах відшукати розгадку вічності; але таїна, власне, і криється у безконечній зміні образів.